

[इंग्रजीमध्ये टंकालिखित केलेल्या न्यायनिर्णयचा मराठी अनुवाद]

[१९९६] १ एस.सी.आर. १०२०

सतीश कुमार

विरुद्ध

जालंधर इम्प्रूव्हमेंट ट्रस्ट, जालंधर आणि इतर

जानेवारी २९, १९९६

[न्या. के. रामास्वामी आणि न्या. जी. बी. पैठनाईक]

भारतीय संविधान, १९५० :

अनुच्छेद ३९ (ड) आणि १४ - समान कामासाठी समान वेतन - हे तेव्हाच लागू होते जेव्हा व्यक्ती तेच काम पार पाडते परंतु समान वेतन मिळत नाही - समान कामासाठी समान वेतन दिल्याबद्दल समान वेतन दिले जाऊ शकत नाही - किमान मूलभूत पात्रतेशिवाय नियुक्त केलेली व्यक्ती - किमान पात्रतेने नियुक्त केलेल्या व्यक्तींप्रमाणे समान वेतन मिळण्याचा हक्क नाही -सेवा नियम -समान कामासाठी समान वेतन.

दिवाणी अपील अधिकारिता : विशेष अनुमती याचिका (सी) क्रमांक ०८०७/१९९६.

पंजाब व हरयाणा उच्च न्यायालयाने दिनांक ५.९.१९९५ रोजी आर.एस.ए. मध्ये पारित केलेल्या न्यायनिर्णय व आदेशावरून.

याचिकाकर्त्यातर्फे पुनीत बाली आणि एम.टी. जॉर्ज.

न्यायालयाचा आदेश पुढीलप्रमाणे पारित करण्यात आला.

विद्वान वकिलाने उच्च न्यायालयाच्या आक्षेपित न्यायनिर्णयाशी असहमत होण्यासाठी आमचे मन वळविण्याचा पुरेपूर प्रयत्न केला असला तरी, आम्हाला असे वाटते की, उच्च न्यायालयाने आपला निष्कर्ष योग्य आहे की याचिकाकर्त्याला पंपसेट ऑपरेटर म्हणून समान वेतना अधिकार नाही. विद्वान वकिलांनी पंजाब टाऊन इम्प्रूव्हमेंट ट्रस्ट अॅक्ट, १९२३ (संक्षिप्ततेसाठी कायदा) च्या कलम १८ वर भिस्त ठेवण्याची मागणी केली. कलम १८ मध्ये ट्रस्टला कर्मचाऱ्यांची संख्या, त्यांचे वेतन आदींचा अधिकार देण्यात आला आहे. कलम १७ मध्ये ट्रस्टच्या स्थापनेबाबत नमूद करण्यात आहे आणि घटनेच्या अधीन राहून कलम १८ मध्ये असे म्हटले आहे की ट्रस्ट वेळोवेळी अशा इतर सेवकांना या कायद्यांतर्गत आपले कार्य पार पाडण्यासाठी आवश्यक आणि योग्य वाटेल अशा अटी व शर्तीवर नियुक्त करू शकेल. पोट-कलम (२) मध्ये नेमणूक, पदोन्नती, रजा देणे, सेवकांचे निलंबन करणे, गैरवर्तन वगळता अन्य कारणांसाठी त्यांना त्यांच्या पदावरून कमी करण्याचे, त्यांना सेवेतून काढून टाकणे, त्यांना सेवेतून बडतर्फ करणे, या बाबींचे नियंत्रण करण्याचे अधिकार कायदानुसार अध्यक्षांनाही दिले आहेत.

असे सादर केले गेले की, या अधिकाराचा वापर करताना अध्यक्षांनी नियंत्रक प्राधिकरण म्हणून याचिकाकर्त्याच्या सेवा शर्ती रद्द केल्या होत्या आणि कायदानुसार विहित किमान अर्हता नसतानाही पंपसेट ऑपरेटर म्हणून त्यांची नेमणूक केली होती. या पदासाठी आय.टी.आय.सह मॅट्रिक ही पात्रता आहे, जी याचिकाकर्त्याकडे नाही हे मान्य आहे. पर्यवेक्षण आणि नियंत्रणाच्या सामान्य अधिकारात मूलभूत पात्रतेशिवाय त्याच्या

आवडीच्या कोणत्याही व्यक्तीची नेमणूक करण्याचा अधिकार समाविष्ट नाही. त्यामुळे अध्यक्षांनी अधिकाराचा केलेला वापर साहजिकच बेकायदेशीर ठरेल. अशा परिस्थितीत घटनेच्या कलम ३९ (अ) मध्ये नमूद केलेल्या समान कामासाठी समान वेतनाच्या सिद्धांताला लागू होत नाही. जेव्हा एखादी व्यक्ती समान कर्तव्ये पार पाडत असेल परंतु त्याच कामासाठी समान वेतन दिले जात नसेल तेव्हाच हे लागू होईल. या प्रकरणात याचिकाकर्त्याची नेमणूक ज्या पदावर झाली त्या पदासाठी किमान मूलभूत अर्हता नसल्यामुळे समान कामासाठी समान वेतन देण्यासाठी असमानता समान करता येत नाही. त्यामुळे, तो समान वेतन मिळण्यास पात्र नाही.

त्यानुसार, ही याचिका फेटाळली जाते.

जी.एन.

याचिका फेटाळली

X-X-X-X-X-X

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्याय निर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

X-X-X-X-X-X